

RECENZE ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ II/2022

OBSAH SEKCE

František Kasl: KRČMOVÁ, J.: <i>Uchovávání elektronických dokumentů a jeho specifika</i>	240
Andrej Krištofík: BARBOŘÍK, M.: <i>Toky osobních údajů mezi EU a Velkou Británií</i> 245	
Pavel Loutocký: KRÁSNÁ, P.: <i>Zneužití práva na informace</i>	250
Tereza Novotná: BLECHOVÁ, A.: <i>Online soudnictví jako výzva pro justici</i>	256
Martin Švec, Roman Vaněk: ZELINKA, L.: <i>Pravomoc EU v oblasti energetiky</i>	261
Jakub Vostoupal: PETERKOVÁ, N.: <i>Představení a vybraná problematika právní úpravy CSIRT týmů se zaměřením na CSIRT-MU</i>	266
Ondřej Woznica: MELICHAR, V.: <i>Autorskoprávní aspekty streamingu</i>	271

KRČMOVÁ, J.: *UCHOVÁVÁNÍ ELEKTRONICKÝCH DOKUMENTŮ A JEHO SPECIFIKA*

FRANTIŠEK KASL¹

KRČMOVÁ, J.: *Uchovávání elektronických dokumentů a jeho specifika. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 136 s.*

ANOTACE

Tato diplomová práce se primárně zabývá problematikou dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů, kterou prozkoumává nejen z hlediska současné i připravované právní úpravy, ale i se zohledněním jejich technologických aspektů. Nejprve se zabývá základními pojmy této oblasti, s důrazem na jejich specifika v digitálním prostředí, mapuje normativní a technologické požadavky elektronické archivace, a věnuje pozornost konkrétním rizikům. Stěžejní otázkou této práce je zachování digitální kontinuity dokumentů – závěr práce je věnován analýze a hodnocení možných řešení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Elektronický dokument; elektronická archivace; autentizace; elektronický podpis; nařízení EU

ABSTRACT

This thesis is primarily focused on the issue of long-term electronic archiving, which it explores through the lens of not only the current and proposed

¹ JUDr. Ing. František Kasl, Ph.D. je odborným pracovníkem Centra vzdělávání, výzkumu a inovací v informačních a komunikačních technologiích Fakulty informatiky a Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: frantisek.kasl@mu-ni.cz

legislation, but also takes into consideration its' technical aspects. Firstly, it considers the basic concepts of this area, with emphasis on their specifics in a digital environment, it maps out the normative and technical requirements of electronic archiving and deals with their risks. The core question of this thesis lies in preservation of digital continuity – the final part of this thesis analyses and evaluates possible solutions.

KEY WORDS

Electronic Document; Electronic Archiving; Authentication; Electronic Signature; EU Regulation

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/ehomo/>

Autorka se v práci zaměřuje na problematiku dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů, tedy digitální archivace. Přestože se jedná o problematiku, ke které je dostupná tuzemská i zahraniční literatura, v práci diskutované výzvy dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů jsou přetrvávajícím předmětem vysoce aktuálních diskuzí. Cílem práce bylo analyzovat možnosti zachování znaků, které elektronické dokumenty musejí mít, aby mohly být považovány za právně relevantní a diskutovat výhody a nevýhody možných řešení. Toto téma je důsledně a vysoce kvalitně zpracováno čtivým způsobem.

Je zde nabídnut nejen systematicky strukturovaný vhled do relevantních rovin problematiky, ale též dobře argumentované zhodnocení přístupů k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů. Autorka se přitom úspěšně vypořádala s technickou rovinou diskutované problematiky a propojuje ji ve své práci s úvahami o vhodné právní úpravě do celostního pojednání.

Své značně rozsáhlé pojednání autorka strukturovala tak, že kapitoly 2 až 4 lze brát za teoretický úvod, kde autorka nejprve přibližuje klíčové pojmy, právní rámec vztahující se na problematiku a technologické aspekty spojené s volbou datového formátu a paměťového média. V následující kapitole 5 pak identifikuje problémy spojené s dlouhodobým uchováváním

elektronických dokumentů, přičemž je zvolena přehledná systematizace na technologickou, informační, systémovou a institucionální rovinu. Kapitola 6 je poté zaměřena na specifika digitální archivace a v kapitole 7 jsou diskutovány výhody a nevýhody přístupů k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů, které byly identifikovány v předcházejících částech textu.

Čtenářsky přívětivá je značná provázanost textu napříč prací. Autorka na řadě míst poskytuje odkaz na pozdější část textu, ve které je zmíněný pojem či dílčí problematika podrobněji rozebrána. Práce je zřetelně založena na důsledné řešerši velkého množství tuzemských i zahraničních zdrojů, ze kterých autorka nejen hojně a řádně cituje, ale i s nimi validně polemizuje² a často rozvíjí myšlenky citovaných autorů o přínosnou reflexi svých poznatků o dané dílčí otázce.³

Kapitulu 2, ve které autorka přibližuje nosné pojmy, je na místě hodnotit za zdařilou, jelikož jsou v ní dané pojmy popsány s dostatečnou hloubkou, současně je však tento teoretický výklad omezen pouze na skutečně stěžejní pojmy a pojednání o nich nejsou podána pro čtenáře vyčerpávající formou.

Kapitola 3 poskytuje dobře zpracovaný přehled relevantních předpisů, který jde nad rámec pouhého shrnutí příslušných ustanovení. Autorka přitom prokazuje, že si je vědoma nedávného legislativního vývoje jak v tuzemsku⁴ tak na unijní úrovni.⁵ S řádným zdůvodněním⁶ jsou v této části též přehledným způsobem přiblíženy nejvýznamnější technické standardy a referenční rámce (OIAS, Moreq, METS atd.) s vhodným výkladem o jejich významu pro digitální archivaci. Zde je i pro navazující části ovšem škoda, že autorka pominula aktivity na unijní úrovni v rámci *Connecting Europe Facility*, konkrétně *eArchiving Building Block*⁷ a v něm nabízené technické specifikace a nástroje.

² Srov. polemika s Conwayem na s. 74 recenzované práce či se Smejkalem a Valáškem na s. 116.

³ Srov. např. s. 114, s. 118, s. 119 recenzované práce.

⁴ Srov. např. s. 64 recenzované práce.

⁵ Viz s. 47 recenzované práce.

⁶ Viz s. 41 recenzované práce.

V kapitole 4 je pozornost přesunuta na datové formáty a paměťové nosiče. V obou oblastech se autorka zaměřila především na aspekty, které jsou významné pro další část textu a diskuzi problematiky, přičemž je zjevná i snaha upozorňovat na právní ukotvení této jinak v zásadě neprávní roviny.⁸

Za zvláště přínosnou pokládám kapitolu 5, kde autorka výstižně shrnuje výzvy pojící se s uchováváním elektronických dokumentů. Byť je zde zjevné, že nejde zcela o autorčinu systematizaci, ale velká část tezí je řádně citována z díla Cubra *Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů*,⁹ autorka poznatky z tohoto zdroje rozvíjí a značně obohacuje o vhledy dalších autorů i své vlastní postřehy a vyhodnocení.

Kapitola 6 je věnována digitální archivaci, přičemž je přiblížena především forma právního zakotvení požadavků a povinností spojených s dlouhodobým uchováváním elektronických dokumentů. Jsou přitom zohledněny i nedávné změny v právní úpravě.¹⁰ Podobně jako u předchozí kapitoly, i zde je zřejmé, že se autorka v nosných tezích významně přidrží řádně citovaného díla Kunta a Lechnera *Spisová služba*,¹¹ ani zde to však není na místě považovat za slabou stránku práce, jelikož i zde autorka přináší do představeného popisu a diskuze četné perspektivy dalších citovaných zdrojů i své vlastní komentáře a poznatky.

Za hlavní diskuzní část práce je na místě považovat kapitolu 7, kde je navázáno na představený rámec problematiky a v něm identifikované problematické aspekty dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů a poskytnuto argumentované vyhodnocení současných přístupů na bázi platné a účinné právní úpravy i zavedené praxe. V první části týkající se technických výzev je závěr autorky v kontextu vysoké úrovně práce

⁷ About CEF eArchiving. In: European Commission [online] [cit. 21. 11. 2022]. Dostupné z: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/connecting-europe-facility-cef/solution/cef-e-archiving/about>

⁸ Srov. např. s. 75-76 recenzované práce.

⁹ CUBRA, L. *Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2010.

¹⁰ Srov. s. 98 recenzované práce.

¹¹ KUNT, M., LECHNER, T. *Spisová služba*. Praha: Leges, 2017.

a hloubky rozboru v ní poskytnutého relativně slabší, když uzavírá potřebou vytvoření a dodržování vnitřních předpisů repositáře, bez vyvození podrobnějších doporučení z předchozí diskuze pro tento postup, případně bez odkázání např. na unijní iniciativy s tímto cílem (např. založené na projektu ARCHIVER¹²). Diskuze v druhé rovině ohledně zachování důvěryhodnosti uchovávaných elektronických dokumentů je naopak značně zdařilejší a přínosnější, je zde poukázáno na výhody a nevýhody možných přístupů, stejně jako polemizováno s návrhy a možnostmi překonání jejich limitů.

V závěrečné 8 kapitole jsou shrnuty hlavní poznatky práce a autorka uzavírá zhodnocením, že způsob zachování digitální kontinuity dokumentů prostřednictvím důvěryhodného repositáře pokládá za nejvhodnější z dlouhodobého hlediska, což je závěr, který je dobře odůvodněn a lze se s ním ztotožnit.

Práce je z formálního hlediska na vysoké úrovni, jazykově taktéž, nadto ji lze i přes náročnost tématu označit za vysoce přehlednou, dobře strukturovanou a čtivou, což je další významně kladnou devizou autorčiny schopnosti akademického psaní. Jedná se tedy o materiál, který je hodnotným zdrojem informací pro širší publikum laických i odborných čtenářů, ať hledají přístupný podklad pro základní orientaci v tématu digitální archivace či podnětné myšlenky pro vypořádání se s řadou výzev, které tato problematika skýtá.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

¹² About ARCHIVER. In: ARCHIVER [online] [cit. 21. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.archiver-project.eu/>

BARBOŘÍK, M.: TOKY OSOBNÍCH ÚDAJŮ MEZI EU A VELKOU BRITÁNIÍ

ANDREJ KRIŠTOFÍK¹³

BARBOŘÍK, M. Toky osobních údajů mezi EU a Velkou Británií. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 95 s.

ABSTRAKT

Británie se odchodem z EU stala z pohledu unijního práva třetí zemí, což by samo o sobě znamenalo konec neomezeným tokům osobních údajů mezi EU a UK. Evropská Komise však udělila Británii rozhodnutí o adekvátnosti, na jejichž základě může pokračovat předávání jak v režimu GDPR, tak i Směrnice 680/2016. Tato práce se zabývá problematikou předávání údajů z EU do třetích států se zaměřením na předávání do Británie. Věnuje se analýze rozhodnutí o adekvátnosti udělených Británii a otázkám jejich trvání, jakož i možným příčinám jejich zrušení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Osobní údaje; přeshraniční toky osobních údajů; rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany; zpracování osobních údajů; ochrana osobních údajů

ABSTRACT

By leaving the EU Britain has become a third country according to the Union law, which would on its own mean the end of free transborder data flows between the EU and the UK. However, the European Commission has decided to award Britain adequacy decisions both under the GDPR and the Directive

¹³ Mgr. Andrej Krištofík je prezenčním doktorandem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: 458349@muni.cz

680/2016. This thesis is focusing on the subject of personal data transfers from the EU to third countries, particularly to the UK. It analyses the adequacy decisions awarded to Britain, their duration and possible causes for their termination

KEY WORDS

Personal data; Cross-border Data Flows; Adequacy Decision; Personal Data Processing; Personal Data Protection

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/kig25/>

Opustením Európskej únie sa Veľká Británia mimo iné z pohľadu práva EÚ zaradila medzi tzv. tretie krajiny, čo má dopad na možnosti voľného toku osobných údajov medzi Veľkou Britániou a krajinami EÚ. Predstavovaná práca sa venuje práve tejto problematike, resp. konkrétnejšie sa zaoberá inštitútom rozhodnutia o adekvátnosti, ktorý predstavuje výnimku z takéhoto obmedzenia voľného toku osobných údajov. Rozhodnutie, ktoré bolo udeľené Veľkej Británii, autor okrem iného konfrontuje s inými rozhodnutiami o adekvátnosti o vydanými Európskou úniou, na základe ktorých sa zaoberá možnosťami zrušenia, resp. znovu-neobnovenia tohto rozhodnutia.

Úvodom práce je čitateľovi predstavený koncept cezhraničného toku dát, ako podstatného základu digitálneho obchodu, a ako technologicko-právneho problému nielen pre súkromnoprávne subjekty ale aj pre orgány činné v trestnom konaní.¹⁴ Zároveň autor predstavuje problém ležiaci v samo strede tejto problematiky, teda konflikt medzi právom dátového subjektu na ochranu jeho osobných údajov, ako odrazu základného práva na ochranu súkromia, ktorého rešpektovanie zo strany štátu autor prezentuje ako základ dôvery v právny štát, a hodnotou dát ako ekonomického faktoru, podmieneného možnosťami ich výmeny, ako aj potrebu tejto výmeny pri prevencii medzinárodnej kriminality, či pri ďalších formách nevy-

¹⁴ Barbořík, M. *Toky osobních údajů mezi EU a Velkou Británií*. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 17 – 19.

hnutnej spolupráce verejných orgánov, kde si autor ako príklad vyberá problém spolupráce pri riešení pandémie.¹⁵

V tomto duchu potom autor začína aj historický výklad úpravy toku osobných údajov, kedy najprv predstavuje rôzne ľudskoprávne dokumenty, ktoré zakotvujú spomínané právo na súkromie, resp. ochranu rodinného života a súkromia, ktoré boli následne konkretizované Dohovorom EÚ o ochrane osobných údajov pri automatizovanom spracovaní.¹⁶ Ďalej sa autor dostáva ku krátkemu predstaveniu existujúceho právneho rámca, ktorý je relevantný pre zvyšok práce, teda Nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady 2016/679 o ochrane fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov (ďalej len „GDPR“) a Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2016/680 o ochrane fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov príslušnými orgánmi za účelom prevencie, vyšetrovania, odhaľovania či stíhania trestných činov alebo výkonu trestu (ďalej len „Policajná smernica“), a ich vzťahu voči Veľkej Británii. Nato potom autor nadväzuje ďalšou sekciou celej práce, ktorá je rozsiahlejším predstavením historického vývoja právnej úpravy, najmä na nadnárodnej úrovni.¹⁷ Autor demonštruje široké znalosti v tejto oblasti, ktoré sú však pre bežného čitateľa až zbytočne obsérne a skôr možno odporučiť dielči záver, ktorý autor koncom kapitoly prezentuje. Na historický kontext autor nadväzuje predstavením zásad spracovania osobných údajov, ktorých dodržiavanie je predpokladom udelenia rozhodnutia o adekvátnosti,¹⁸ a komplexnejším predstavením európskeho právneho rámca, najmä potom vysvetľuje rozdiely medzi režimom výmeny podľa GDPR a Policajnej smernice.

Jedna z hlavných častí práce je potom autorom prezentovaná v nadväzujúcej piatej kapitole, stavajúc na informačnom základe, ktorý bol v práci prezentovaný do tohto momentu predstavuje autor inštitút rozhodnutia o adekvátnosti, z pohľadu ako GDPR tak Policajnej smernice, pričom, ako

¹⁵ Ibid., s. 18.

¹⁶ Ibid., s. 20 – 21.

¹⁷ Ibid., s. 26 – 30.

¹⁸ Ibid., s. 31 – 38.

sám v úvode upozorňuje, väčšiu pozornosť venuje často prehliadanej Policajnej smernici. Čitateľ sa tak v tejto kapitole dozvedá o procese udeľovania tohto rozhodnutia, a k akým kritériám Komisia pri jeho vydávaní prihliada.¹⁹ Takýto rozbor je v kontexte celej prezentovanej práce podstatný najmä s ohľadom na jeho ďalšie využitie pri nasledovnej analýze posudzovania záruk poskytnutých Veľkou Britániou a možnosti ďalšieho udelenia rozhodnutia o adekvátnosti. Túto analýzu predchádza rozbor vystúpenia Veľkej Británie z EÚ, ktorý je bohužiaľ zbytočne zdĺhavý a opakuje veci u ktorých autor mohol predpokladať, že budú čitateľovi dobre známe.

Autor sa ďalej dostáva k analýze samotných rozhodnutí podľa obidvoch prezentovaných rámcov, prezentuje štruktúru a hlavné hodnotiace kritériá pre prvé rozhodnutie podľa Policajnej smernice, ktoré je kontrastované s rozhodnutím podľa GDPR, krok ktorý si autor môže dovoliť najmä z dôvodu, ktorý sám zdôrazňuje, že ich kritériá sú dostatočne podobné. Záverom tejto časti autor upozorňuje na skutočnosť, že relatívna bezproblémovosť udelenia rozhodnutí bola podobnosť právnych rámcov EÚ a Veľkej Británie, najmä s ohľadom na krátky čas, kedy Británia nie je členom EÚ, tento stav však autor vníma ako ľahko zmeniteľný a preto naň treba dávať pozor.²⁰

Takáto zmena by mohla byť problematická najmä s ohľadom na potrebu obnovovania rozhodnutí o adekvátnosti, resp. ich dočasnému režimu, ktorému sa autor venuje v ďalšej časti práce a predstavuje koncept sunset clause v kontexte rozhodnutí.²¹ Nato nadväzuje predstavením situácie rozhodnutia o adekvátnosti, ktoré bolo udelené a následne zrušené USA, v nadväznosti na odhalenia Edwarda Snowdena,²² ukazuje teda spôsoby akými môže rozhodnutie zaniknúť aj pred uplynutím obdobia na ktoré bolo vydané.

Ako takéto riziko pre rozhodnutia udelené Veľkej Británii autor vníma rozhodnutia Schrems I a II, ktoré ďalej rozoberá, resp. ich dopad na toky

¹⁹ Ibid., najmä s. 47 – 51.

²⁰ Ibid., s. 67.

²¹ Ibid., s. 68 – 69.

²² Ibid., s. 69 – 71.

dát medzi EÚ a USA, ktoré by boli „odklonené“ cez Britániu.²³ Ako ďalšie riziko potom prezentuje sledovacie programy britských tajných služieb, ktoré podľa spomínaných odhalení spolupracujú s NSA, ktorej aktivity boli jedným z dôvodov zrušenia rozhodnutia o adekvátnosti, a ktorej problematické aktivity prezentuje autor prostredníctvom prípadu Big Brother Watch v. Spojené kráľovstvo. V nadväznosti na túto analýzu autor prezentuje vlastné úvahy o možnostiach zrušenia len jedného z dvoch vydaných rozhodnutí o adekvátnosti pre Spojené kráľovstvo.²⁴ Záverom práce potom autor prezentuje dopad zrušenia jedného alebo druhého rozhodnutia na stávajúce pomery, či už v kontexte spolupráce pri vyšetrowaní kriminality alebo toku dát pre účely podnikania.²⁵

Autor v práci prezentuje ucelený pohľad na problematiku predávania dát medzi EÚ a Veľkou Britániou na základe rozhodnutia o adekvátnosti, pričom venuje veľký priestor predstaveniu základných konceptov, právnej úpravy a historického kontextu. V tomto ohľade je nutné čitateľovi odporučiť kritický prístup k práci a v tomto množstve informácií voliť tie relevantné pre neho. Autor sa ďalej zaoberá možnosťami zrušenia rozhodnutí o adekvátnosti, čo je téma ktorá bude za nedlho veľmi aktuálna najmä s ohľadom na možný ďalší vývoj v samotnom právnom rámci Veľkej Británie, ktorý autor odporúča monitorovať.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

²³ Ibid., s. 75.

²⁴ Ibid., s. 78 – 80.

²⁵ Ibid., s. 80 – 81.

KRÁSNÁ, P.: ZNEUŽITÍ PRÁVA NA INFORMACE

PAVEL LOUTOCKÝ²⁶

KRÁSNÁ, P. Zneužití práva na informace. 2022, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 61 s.

ABSTRAKT

Téma zneužití práva na informace v podmínkách zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, někdy označované také jako šikanózní výkon práva vůči povinným subjektům, je aktuální problematika úzce související se základním ústavně zaručeným právem na informace, kdy státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Stávající úprava citovaného zákona však není v současné době dostačující a problematika zneužití práva na informace je tak zcela závislá na soudní judikatuře. Tato práce se tedy podrobně věnuje identifikaci příkladů zneužití práva na informace v podmínkách českého právního řádu a nastavení účinné obrany proti žádostem vykazujícím znaky zneužití práva na informace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Právo na informace; svobodný přístup k informacím; informační zákon; zákon o svobodném přístupu k informacím; zneužití práva na informace; šikanózní výkon práva

ABSTRACT

Abuse (or misuse) of right to information in terms of Act on Free Access to Information No. 106/1999 is closely related to freedom of information – human right guaranteed by the Constitution and granting public access to government

²⁶ JUDr. Pavel Loutocký, Ph.D., BA (Hons) je odborným pracovníkem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: loutocky@muni.cz

information. However, current form of the cited act is no more sufficient, the abuse of right to information issue thus depends on case law entirely. This thesis is therefore dedicated to description of examples of the abuse of right to information in terms of the the law of the Czech Republic and it is also dedicated to options of setting up a legal defence against requests for information showing sings of the abuse of right to information.

KEY WORDS

Right to Information; Freedom of Information Law; Public Access to Information; Act on Free Access to Information; Abuse of Right to Information; Misuse of Right to Information

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/auth/th/fmwxw/>

Téma práce je vzhledem ke kontextu, aktuálnímu vývoji této problematiky a zejména vzhledem k tomu, že práva na informace je v některých případech dlouhodobě zneužíváno bez zásadnější systémové změny (což je patrné mj. v souvislosti s agresivními kroky vůči některým státním institucím se snahou je zahlcovat), nutno považovat za přínosné. Autorka na tuto problematiku přináší ucelený pohled a poskytuje do ní vlastní vhléd.

Za cíl práce autorka zvolila „*zejména přehledné vyhodnocení a popsání jednotlivých způsobů, jakými žadatelé dle InfZ svého práva na informace nejčastěji zneužívají, a nastínění ideálního způsobu, jakým je možno taková podání v aplikační praxi povinných subjektů řešit [...]*“.²⁷ Takto nastavený cíl zcela odpovídá tomu, co může čtenář v práci očekávat, autorka se ale rovněž věnuje úvahám souvisejícím s omezením možností vedoucích ke zneužívání práva na informace dle *lege fereda* v poslední kapitole (respektive v posledních dvou kapitolách). Zde vhodně představuje možné přístupy k řešení situace (včetně jejich problematických aspektů) a posléze z nich vybírá ty relevantnější.

²⁷ Krásná, M. *Zneužití práva na informace*. 2022, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 13.

V úvodu práce je obecně představen samotný institut zneužití práva na informace s tím, že autorka uvádí, že způsobů, jakými lze vůči povinným subjektům institut zneužití práva na informace aplikovat, je nepřehledné množství. To v dalších kapitolách rozebírá. „*Naproti tomu, povinné subjekty jsou, zejména s ohledem na principy dobré správy, povinny být k veřejnosti maximálně vstřícné a měli by se s patřičnou zodpovědností zabývat všemi podáními, která vůči nim veřejnost učiní.*“²⁸ Dále se autorka detailněji věnuje vyřizování žádostí vykazujících znaky zneužití práva na informace, které jsou informačním zákonem zakotveny.

Tyto znaky pak dále rozvádí v dalších kapitolách. Ve třetí kapitole se věnuje případům zneužití práva na informace, které byly potvrzeny judikaturou, ve čtvrté kapitole pak případům zneužití práva na informace, které nebyly v rámci judikatury doposud řešeny.

Soudy typicky řešily problematiku štěpení žádostí.²⁹ Autorka uvádí a rozebírá relevantní rozhodnutí, která shrnují, že pokud se množství štěpených žádostí blíží vysokému počtu (uvádí například několik set), je očividné, že žadatele o poskytnutí informace nevedl legitimní zájem při podávání žádosti, ale jednalo se o obstrukční a šikanózní jednání. Žadatelem mohou být podávány opakovaně i žádosti, které jsou v určitých částech totožné s těmi minulými a různě se překrývají. V tomto případě autorka uvádí jako možné řešení prostě odkázat v částech na předešlé poskytnuté informace, které jsou veřejně dostupné, či případně přímo poskytnout informaci v souvislosti s danou částí žádosti přímo žadateli (a ve zbylém pak doplnit). Objevují se ale rovněž případy, kdy jsou podány opakovaně žádosti zcela totožné. V případě, že se jedná o pochybení, je vhodné, aby příslušný orgán odkázal na informaci poskytnutou v minulosti. V případě, že se jedná o šikanózní přístup, měl by povinný subjekt přistoupit k odmítnutí žádosti.³⁰ V další části kapitoly jsou pak rozebírány situace, kdy dochází k obcházení

²⁸ Ibid., s. 17.

²⁹ „*Žadatelé podávají značné množství žádostí obdobného charakteru v obdobných věcech, přičemž tyto žádosti při jejich podání neujednotí do jednoho celku (tzn. jedné žádosti), ale namísto toho podávají žádosti samostatně, a to v rámci delšího časového období, přičemž povinný subjekt musí takové žádosti řešit postupně...*“ Ibid., s. 24.

³⁰ Ibid., kapitola 3.2.

úhrady nákladů souvisejících s poskytnutím informace, a to například rozštěpením žádosti například z toho důvodu, že by se komplexní informace poskytnutá na základě původní žádosti nevešla na paměťové médium. Autorka prezentuje ale rovněž sofistikovanější a již rozhodované případy, kdy původní žadatel za poskytnutí informace neuhradí úhradu (není mu tedy poskytnuta), jiný žadatel (typicky spřízněný s původním žadatelem) pak o informaci zažádá, ale již s tím vědomím, že informace byla jednou zpracována, a tedy by neměl vzniknout důvod k úhradě nákladů. I s tímto přístupem se však praxe vypořádala. Bylo shrnuto, že *„dokud není úhrada za požadované informace alespoň jedním z žadatelů zaplacená, může povinný subjekt opakovaně požadovat zaplacení nákladů, které mu s poskytnutím informací reálně vznikly...“*³¹

V další části se pak autorka věnovala situacím, které nebyly českými soudy rozhodovány.³² Jedná se například o situaci, kdy je žádost anonymní (například žádost zaslaná emailem bez možnosti identifikace žadatele) – v takovém případě není třeba žádosti vyhovět, doporučením ale je, aby byl na tento důsledek anonymní žadatel upozorněn. V praxi se dále objevují urážlivé žádosti, které by měly být povinnými subjekty odmítány po upozornění žadatele. V praxi se dále objevily žádosti, jejichž hlavním účelem byla spíše snaha směřující k získání finanční kompenzace od povinných subjektů v souvislosti s neoprávněným zveřejněním údajů žadatele (například v důsledku pochybení povinného subjektu při anonymizaci údajů). Autorka vychází z konkrétní situace z praxe, která v závěru skončila dohodou zúčastněných stran.³³ V závěru čtvrté kapitoly se pak autorka věnuje případům, kdy dochází k zatěžování povinných subjektů podáváním neoprávněných námitek systémové podjatosti. Přestože odborná literatura tento problém explicitně nezmiňuje v souvislosti se zneužitím práva na informace, je nutno i tuto oblast reflektovat, a to v souvislosti s možným paralyzováním v souvislosti s vyřizováním žádosti (pokud námitka směřuje ke konkrétní osobě). V případě, že je podána námitka systémové podjatosti,

³¹ Ibid., s. 36.

³² Ibid., kapitola 4.

³³ Ibid., s. 43.

vyřízení je pak administrativně náročné zejména z toho důvodu, že dané musí být posuzováno vně daného subjektu. V takových případech je pak relevantní uvažovat o odmítání takových námitek „z důvodu zneužití práva na informace, které lze spatřovat v uvedených skutečnostech.“³⁴

Pátá kapitola je zaměřena na úvahy *de lege ferenda*, kde autorka polemizuje nad zavedením paušálního poplatku za podání žádosti (které by ale vzhledem k celkové koncepci a zaručeným právům bylo spíše nereálné), posuzováním objektivních důvodů pro podání žádosti (které by bylo pro povinné subjekty náročné vzhledem k nutnosti využití sofistikovanější argumentace a související administrativní náročnosti). Jako nejreálnější přístup se jeví zakotvení možností pro odmítnutí žádostí právním předpisem (ostatně tato část do určité míry vychází z připravované novely informačního zákona). Zde je představena konkrétní textace a výčet možností, které by po splnění měly vést k odmítnutí poskytnutí informace.

Poslední, šestá, kapitola se pak úvahově v souvislosti s tím, jak předcházet zneužívajícím žádostem dle informačního zákona, orientuje na ústavněprávně garantované záruky. Propojuje je pak dále s úvahami nutné konkretizace, co je nutno pod zneužitím práva na informace chápat a rovněž s představenou novelou zákona. Zde ale autorka shrnuje, že daná (v současné chvíli minimalisticky plánovaná) úprava nemusí kýženého efektu dosáhnout.

Autorka v její práci prezentuje komplexní a vhléd do dané problematiky a přehledně rozebírá jednotlivé aspekty související se zneužitím práva na informace. V dílčích částech pak vhodně problematiku rozvádí a komentuje jednotlivá úskalí. Přestože se v někdy může zdát text lehce nepřehledný, je nutno mít na paměti, že se jedná o složitou problematiku. Velkým přínosem této práce jsou jak prezentované úvahy *de lege ferenda*, tak i vhodně rozebrané scénáře, v rámci kterých autorka poskytuje doporučení, jak se se vzniklou situací vypořádat.

³⁴ Ibid., s. 47.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

BLECHOVÁ, A.: *ONLINE SOUDNICTVÍ JAKO VÝZVA PRO JUSTICI*

TEREZA NOVOTNÁ³⁵

BLECHOVÁ, A. Online soudnictví jako výzva pro justici. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

ABSTRAKT

V současné době se aktivity dnešní společnosti čím dál tím více odehrávají v online světě. Je tedy pochopitelné, že existuje i tendence tento jev reflektovat v justici, konkrétně skrze zakládání online soudů. Právě online soudy jsou, jakožto výzva pro justici, námětem této práce. První část práce se věnuje deskripci fenoménu online soudů, které jsou představeny nejen na teoretické rovině, ale i na praktických příkladech (ne)úspěšných projektů ze zahraničí. V návaznosti na představená specifika online soudů, jsou pak ve druhé části práce pro tuto instituci představeny vhodné oblasti právních sporů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Online soudnictví; ODR; ADR; justice; digitalizace; elektronizace; reforma

ABSTRACT

Nowadays, the activities of today's society are increasingly taking place in the online world. It is therefore understandable that there is also a tendency to reflect this phenomenon in the judiciary, specifically through the establishment of online courts. As a challenge to the justice, online courts are the subject of this thesis. The first part of the thesis will be devoted to describing the phenomenon

³⁵ Mgr. Tereza Novotná je doktorandkou na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: tereza.novotna@mail.muni.cz

of online courts, which will be presented not only on a theoretical level but also on practical examples of (un)successful projects from other foreign countries. Following the presented specifics of online courts, the second part of the thesis will present the appropriate areas of disputes for this institution.

KEY WORDS

Online Courts; Digitalisation; Electronisation; Reform;

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/f4ck0/?lang=cs>

Autorkou zvolené téma práce je bezpochyby velmi aktuální a velmi relevantní a to jak celospolečensky (jako důležitý fenomén, který bude mít velký vliv na přístup k právu) tak i právně (jako téma ovlivňující naprosto fundamentální právní instituty) a to i přesto, že se nejedná o téma zcela nové. Náročnost tématu je adekvátní diplomové práci a to hlavně z hlediska získání zahraničních zdrojů pro analýzu situace online soudnictví v zahraničí a také ve vytvoření transparentní a objektivní metodologie hodnocení právních témat vhodných pro online soudnictví.

Autorka si uložila v této diplomové práci dva dílčí cíle sledující i systematické rozdělení práce: teoretickou analýzu tématu online soudů s důrazem na teoreticko-právní diskuzi nad samotnou podstatou soudu a dále objektivní metodologické zhodnocení právních oblastí vhodných k online soudnictví v České republice.

V teoretické části se autorka zabývala základním popisem zkoumaného konceptu, kde dle recenzentky uvedla vše podstatné k dané problematice. Zvláště by chtěla recenzentka ocenit diskuzi nad podstatou soudu a určením, zda se jedná o místo nebo službu, která byla velmi dobře teoreticko-právně argumentovaná dokonce s ohledem na jiné vstupující vlivy, jako jsou společenské dopady jednotlivých přístupů apod. Pro úplnost a správnost teoretické části by však měla určitě tato část obsahovat vztah práce a vymezení vůči klíčové publikaci „*Online soudnictví v České republi-*

ce“ od autorského kolektivu Loebel a kol. (2021)³⁶, se kterou i autorka na mnoha místech pracuje. V úvodu je zmiňováno, že tato oblast spíše trpí na nedostatek ucelených zdrojů, proto by bylo vhodné reflektovat tuto publikaci a její roli v oblasti i vůči této práci (i když je samozřejmě patrné, že obsahově sleduje tato práce jiný cíl než zmíněná publikace).

Autorka následně ve čtvrté kapitole rozebírá specifika online soudnictví. Recenzentka považuje tuto kapitolu za nejdůležitější vzhledem k cílům této práce, proto se domnívá, že některé její dílčí části by měly být hlouběji rozebrány. Autorka zmiňuje, že v této kapitole nastiňuje teoretický podvok vytváření hodnotících kritérií právních oblastí, což vlastně znamená, že na základě tohoto přehledu by měla vzniknout metodologie hodnocení, jedná se tedy o naprosto klíčovou součást práce. Některé jednotlivé oblasti specifik online soudnictví jsou však spíše obecně nastíněné a otevírají více otázek než odpovědí. Například, existují nějaké negativní vlivy online soudnictví na občany jako jejich „uživatele“ (autorka zmiňuje pouze pozitivní vlivy)? V podkapitole týkající se automatizace se autorka krátce zabývá statistickým biasem metod zpracování dat a s tím související předsudkovostí systémů a nástrojů na nich založených. Recenzentka by zde ráda, ale spíše pouze diskuzně, neboť se jedná o okrajové téma této práce, polemizovala s autorkou ohledně některých výroků. Statistický model učící se na datech je předsudečný (rasistický, šovinistický...) v případě, že jsou předsudečná data, která do něj vkládáme (zjednodušeně, statistika založená na realitě je předsudečná). V situaci v reálném životě by morálním korektivem měl být člověk (soudce), který by měl extrahovat fakta případů, která jsou objektivní. Nicméně lidé také nejsou nikdy absolutně objektivní. Otázka je tedy, zda něco takového můžeme chtít od modelu umělé inteligence? Dále si myslím, že není toliko problematické, jak autorka zmiňuje, korigovat tyto modely člověkem tak, aby se biasu zbavily. Naopak, jsou už úspěšné statistické metody, které toto dokáží, vyřešení této otázky je dle recenzentky spíše technickým problémem a tudíž otázkou času. Současně je

³⁶ LOEBEL, Zbyněk, Pavel LOUTOCKÝ, Martin MAISNER, Michal MATĚJKA, Radim POLČÁK a Marína URBÁNIKOVÁ. Online soudnictví v České republice. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 146 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7676-131-5.

ale určitě nutné zmínit, že kapitola předkládá systematicky koherentní přehled specifik online soudnictví.

V praktické části se autorka nejprve zabývá extrahováním kritérií hodnocení právních oblastí vhodných k řešení online soudy, které metodologicky vychází z přehledu v kapitole 4 a poté i typickými soudními spory, které jsou k takovému řešení vhodné. Recenzentka velmi oceňuje design metodologie hodnocení, kterým je matice obsahující kritéria, taková metodologie je objektivní a jak autorka správně uvádí, dává jednotlivá kritéria do vzájemného kontextu. Recenzentka však považuje výběr kritérií na některých místech nedostatečně argumentovaný, tento problém je úzce spjat s některými nedostatečně rozebranými specifiky v předchozí kapitole. Například kritérium komplexnosti sporu je určitě vhodným kritériem, nicméně v tomto kontextu by byla určitě vhodná hlubší analýza některých příkladů a argumentů, zmíněných zde i jinde v práci (např. neosobnost sporu, rozdíl mezi hard case a soft case, případy, které lze řešit platebními rozkazy apod.). Podobně je to v podkapitole, která se zabývá typickými spory, které jsou v zahraničí řešeny online soudy – autorka vyjmenovává spoustu velmi dobrých detailních příkladů, které nakonec shrne do několika velmi obecných kategorií (zejména kategorie „spory malé hodnoty“), čímž následné hodnocení v matici zbytečně ztrácí na validitě.

V poslední kapitole autorka zmiňuje spíše ilustrativní výběr oblastí, které byly zmíněny v české odborné literatuře (nebo českými odborníky) jako vhodné a vybírá z nich některé, které potom testuje na vytvořené matici. Recenzentka se domnívá, že se jedná o velmi zajímavé výsledky, ale tím, že se jedná o pouhé ilustrativní příklady, mají také pouze ilustrativní charakter, pro validní výsledky by bylo určitě lepší udělat širší analýzu vhodných oblastí, či zahrnout alespoň i ty zmiňované v zahraničí.

Recenzentka by chtěla na závěr vyzdvihnout zejména snahu postavit objektivní metodologii hodnocení právních oblastí, takový přístup je v českém právu stále raritou. I přes metodologické nedostatky je práce velice kvalitní a je vidět, že má autorka o problematice dobrý přehled. Dále by chtěla vyzdvihnout teoretické zamýšlení a v argumentaci některých řešených otázek

a viditelnou snahu o mezioborový přístup k věci, to v právních studiích také není úplně časté. Proto recenzentka práci určitě doporučuje k přečtení.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

ZELINKA, L.: PRAVOMOC EU V OBLASTI ENERGETIKY

MARTIN ŠVEC³⁷ A ROMAN VANĚK³⁸

ZELINKA, L. *Pravomoc EU v oblasti energetiky. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 94 s.*

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá pravomocí EU v oblasti energetiky. Práce nejprve pojednává o vývoji této pravomoci a způsobech, kterými se EU do roku 2009 vypořádávala s nedostatkem jejího explicitního vyjádření. Následně je podrobně analyzován čl. 194 Smlouvy o fungování Evropské unie, obsahující od vstupu Lisabonské smlouvy v účinnost explicitní energetickou pravomoc. Závěrem je pozornost věnována realizaci této pravomoci po roce 2009, a to v oblastech vnitřního trhu s energií, bezpečnosti dodávek energie, udržitelnosti a energetické infrastruktury.

KLÍČOVÁ SLOVA

Energetika, Evropská unie, energetické právo EU, pravomoc EU v oblasti energetiky, vnitřní trh s energií, bezpečnost dodávek, energie do EU, energetická transformace EU

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the EU energy competence. First, it outlines the evolution of this competence and discusses how the EU coped with the lack of an

³⁷ Mgr. Martin Švec, Ph.D. je odborným asistentem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: martin.svec@mail.muni.cz

³⁸ JUDr. Roman Vaněk, Ph.D. je odborným asistentem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: rovan@volny.cz

explicit expression thereof until 2009. This is followed by a detailed analysis of art. 194 of the Treaty on the Functioning of the European Union which incorporates an explicit energy competence provided by the Treaty of Lisbon. Finally, it evaluates the implementation of this competence after 2009 in the areas of the internal energy market, security of energy supply, sustainability, and energy infrastructure.

KEY WORDS

Energy, European Union, EU Energy Law, EU Energy Competence, Internal Energy Market, Security of Energy Supply in the EU, EU Energy Transition

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/auth/th/xehbr/>

Diplomová práce na téma Pravomoc EU v oblasti energetiky je rozdělena do tří částí, z nichž každá přináší zajímavé myšlenky, postřehy a úvahy, které jsou v kontextu probíhající energetické krize mimořádně relevantní. Snaha o posílení energetické bezpečnosti v reakci na ruskou agresi na Ukrajině, ochrana spotřebitelů a podnikatelských subjektů před bezprecedentním nárůstem cen energií, stejně jako kroky k zachování jednotného trhu s energií na úrovni EU vycházejí (a musí vycházet) z její pravomoci v oblasti energetiky. Pochopení pravomoci EU v oblasti energetiky je proto zcela zásadní pro orientaci se v diskusi nad směřováním evropské energetiky po 24. únoru 2022.

V první části diplomové práce se autor věnuje vývoji pravomoci EU v oblasti energetiky od 50. let minulého století do roku 2009. Navzdory tomu, že energetika byla v samém jádru myšlenky evropské integrace a stála za vznikem Evropského společenství uhlí a oceli, EU do přijetí Lisabonské smlouvy nedisponovala v této oblasti explicitní a jasně vymezenou pravomocí. Politická senzitivita energetického sektoru dlouho bránila hlubší integraci. EU se proto nezdálo uchýlovat k regulaci energetiky skrze oblasti, v nichž jí pravomoc svěřena byla, např. skrze regulaci společného trhu anebo ochranu životního prostředí.

Práce poskytuje cenný kontext nezbytný po porozumění cesty EU od Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli až k regulačnímu rámci v oblasti energetiky a klimatu, který svou komplexitou nemá obdobu. Členské státy v rámci svých energetických politik dlouho upřednostňovaly energetickou soběstačnost a uspokojování energetických potřeb vlastních občanů. Hlubší integrace byla navíc blokována rozdílnými postoji členských států na optimální složení energetického mixu, názorů na jadernou energetiku, či podporu obnovitelných zdrojů energie. Další překážkou byla nedostatečná energetická infrastruktura. Jak autor správně ukazuje, přeshraniční obchod s elektřinou ve větším měřítku tehdejší infrastruktura ještě neumožňovala a význam zemního plynu v 50. letech zdaleka nedosahoval dnešních rozměrů.³⁹ Trhy s elektřinou a zemním plynem tak byly dlouho izolovány a ovládány státními monopoly. To neznamená, že by na energetiku ustanovení o volném pohybu zboží a služeb nedopadala, jak ostatně konstatoval i ESD v ikonickém rozhodnutí *Costa v. Enel*.⁴⁰ Autor v této části zdařile popisuje vývoj politiky EU v oblasti energetiky, kterou nezřídka formovaly energetické krize a války. V důsledku absence explicitní pravomoci musela EU svojí energetickou politiku realizovat pomocí jiných pravomocí, např. pravomocí v oblasti životního prostředí, či obecného zmocnění k harmonizaci vnitrostátních předpisů za účelem vytváření vnitřního trhu.

V druhé části práce autor podrobně analyzuje čl. 194 Smlouvy o fungování EU, který vymezuje pravomoc EU v oblasti energetiky. Patříčná pozornost je věnována zejména limitům pravomoci EU, které pramení jednak z principu subsidiarity a proporcionality, jednak z ustanovení čl. 194 odst. 2, který deklaruje, že právo členských států stanovit podmínky pro využívání svých energetických zdrojů, stejně jako volit mezi různými energetickými zdroji nebo určovat obecnou strukturu zásobování energií nesmí být dotčeno. Autor správně vnímá čl. 194 SFU jako materializaci základního napětí mezi racionální potřebou řešit řadu otázek souvisejících s energie-

³⁹ Zelinka, L. *Pravomoc EU v oblasti energetiky*. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 20–22.

⁴⁰ *Ibid.*

tikou na úrovni EU (tradičně mezi ně patří energetická bezpečnost) na jedné straně, a touhou ponechat si rozhodující vliv nad energetikou na straně druhé.⁴¹ Situaci dále komplikuje komplexita regulace energetiky a její inherentní přesah do jiných oblastí, v tomto případě jiných pravomocí EU. Autor popisuje vztah mezi pravomocí EU v oblasti energetiky a pravomocí EU v oblasti vnitřního trhu, životního prostředí, zásobování určitými produkty a budování transevropských sítí. Optikou současné energetické krize nelze než kvitovat zahrnutí kapitoly věnované energetické solidaritě.

V závěrečné části práce autor analyzuje způsob, jakým EU pravomoc na základě čl. 194 SFEU realizovala. Klíčové předpisy sekundárního práva EU, přijaté po roce 2009, autor rozděluje do kategorií vymezených v čl. 194 SFEU, konkrétně vnitřní trh s energií; bezpečnost dodávek energie; energetická účinnost, úspory energie a obnovitelné zdroje energií; a propojování energetických sítí. Sdílený charakter pravomoci umožňuje EU flexibilně reagovat na různou míru praktické potřeby regulovat konkrétní aspekty energetiky na úrovni EU. Pozoruhodným příkladem balancování role EU a členských států je nařízení 2018/2019 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, které autor též rozebírá.

Autor prokázal vynikající orientaci v předmětné problematice. Práce poskytuje dobrý studijní materiál pro pochopení současné geopolitické energetické situace a role Evropské unie a jednotlivých členských států v ní. Je třeba ocenit, že práce reflektuje vývoj energetické politiky až do okamžiku odevzdání práce a zahrnuje i sdělení Evropské komise REPowerEU: Joint European action for more affordable, secure and sustainable energy ze dne 8. března 2022, kterým EU reagovala na ruskou agresi na Ukrajině.

Nelze než souhlasit s autorovým tvrzením, že energetická politika bude vždy determinována trilematem mezi konkurenceschopností, bezpečnostní dodávek a udržitelností.⁴² Energetická politika EU se ekonomické, bezpečnostní a environmentální zájmy snaží maximálně balancovat. Byť je k tomu stran pravomocí EU dostatečně vybavená, současná krize ukazuje, jak složité a bolestivé toto balancování může být. Autor práci uzavírá

⁴¹ Ibid., s. 54-55.

⁴² Ibid., s. 79.

tvrzením, že odvrácení energetické krize za současného nepolevení v otázkách udržitelnosti může přinést nový impuls pro evropskou energetickou integraci. V opačném případě dle autora mohou sílit hlasy volající po více protekcionistických vnitrostátních energetických politikách i po omezení pravomoci EU v oblasti energetiky.⁴³ Protekcionistické hlasy jsou již slyšet. Věřme, že EU v energetické krizi obstojí.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

⁴³ Ibid., s. 79-80.

PETERKOVÁ, N.: PŘEDSTAVENÍ A VYBRANÁ
PROBLEMATIKA PRÁVNÍ ÚPRAVY CSIRT TÝMŮ SE
ZAMĚŘENÍM NA CSIRT-MU

JAKUB VOSTOUPAL⁴⁴

PETERKOVÁ, N.: *Představení a vybraná problematika právní úpravy CSIRT týmů se zaměřením na CSIRT-MU. 2022, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 90 s.*

ABSTRAKT

Cílem práce je představit důležitost konstituování a formování kyberbezpečnostních týmů v souvislosti s rozsahem jejich služeb, právní a mezinárodní úpravou a sférou jejich působení. Důraz bude kladen na nutnost zvýšení úrovně kybernetické bezpečnosti, kterou týmy skrze svou činnost realizují. Úvodem budou představeny obecné termíny korespondující s oblastí kyberbezpečnostních týmů a vytvářející jejich rámec. Dále budou popsány jednotlivé procesy, které jsou nutné pro deklarování týmů, s tím, že přidaná hodnota práce se bude nacházet v bližší aplikaci obecně zavedených principů na konkrétním pracovišti, a to týmu Masarykovy univerzity – CSIRT-MU.

KLÍČOVÁ SLOVA

CSIRT; kyberbezpečnost; kyberbezpečnostní tým; konstituování; CSIRT-MU

ABSTRACT

The thesis aims to present the importance of Computer Security Incident Response Teams' constitution concerning the scope of their activities, legal and in-

⁴⁴ Mgr. Jakub Vostoupal je prezenčním doktorandem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: jakub.vostoupal@law.muni.cz

ternational regulation, and the current need. Emphasis will be placed on ensuring and increasing the cybersecurity level that teams carry out through their actions. The introduction will present general terms that correspond to and form a framework for cybersecurity teams. Furthermore, the individual processes necessary for the declaration of teams will be described, with the added value of the work being found in a closer application of generally established principles in the specific workplace, the Masaryk University team CSIRT-MU.

KEY WORDS

CSIRT; Cybersecurity; Cybersecurity Team; Constitution; CSIRT-MU

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/jvrcr/>

Autorka se v rámci své bakalářské práce zaměřila na téma nejen zajímavé a přínosné, ale také, zvláště po hektickém pandemií-iniciovaném přesunu mnoha subjektů do kyberprostoru, aktuální – představení a vybraná problematika právní úpravy CSIRT týmů. Nespokojila se ovšem toliko s teoretickým pojednáním a dokázala dané téma vhodně propojit i se svými praktickými zkušenostmi nabytými při působení v rámci CSIRT-MU. A zatímco zahraniční literatura se danému tématu věnuje již relativně nezávazně⁴⁵, problematika regulace, postavení, funkce či i jenom samotné existence CSIRT týmů není v tuzemsku z témat nejznámějších. To, v kombinaci s obecnou komplexitou kyberbezpečnostních témat jako celku pak způsobuje, že téma je relativně těžko uchopitelné a předatelné čtenáři jednoduchou, srozumitelnou a přehlednou cestou. Náročnost této výzvy je pak nejvíc patrná v úvodu práce; nikoliv však kvůli tomu, že by autorka na daný úkol nestačila, ale protože vzhledem k celkové spletnosti tématu nedolala touze vysvětlit všechno, což samozřejmě není u prací tohoto rozsahu

⁴⁵ Viz např. European Network and Information Security Agency. *Cooperation between CSIRTs and law enforcement: interaction with the judiciary*. . LU: Publications Office, 2018. <https://data.europa.eu/doi/10.2824/274312>; Krzykowski, M. Legal Aspects of Cybersecurity in the Energy Sector—Current State and Latest Proposals of Legislative Changes by the EU. *Energies*. 2021, č. 23.; Cornish, P. (ed.). *The Oxford Handbook of Cyber Security*. Oxford University Press, 2021. <https://academic.oup.com/edited-volume/41360>

možné. Z textu je tak patrná v úvodní části určitá „roztěkanost“ (např. nelehké operování s vymezením kybernetické bezpečnosti vůči informační bezpečnosti či definování CIA triády a kyberprostoru). Jakmile se však autorka skrže obecný úvod propracuje, zvládá téma velice přehledně „rozplést“, až překvapivě detailně analyzovat a čtenáři přehledně a čtivě popsat. Daná práce pak značně přesahuje nároky kladené na daný typ prací, a to ať už rozsahem nebo kvalitou.

Autorka pak v práci postupuje dle mého názoru velice vhodným a snadno přehledným způsobem, vždy od obecnějšího ke konkrétnímu, kdy většinou zakončuje pojednání propojením s příklady z praxe v CSIRT-MU. Čtenáře po úvodní části, ve které řeší základní pojmy, seznámí s institucionálním zajištěním a organizačním prostředím, do kterého CSIRT týmy musí systematicky zapadnout a čtenář se tak může těšit na pojednání nejen o Národním úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, ale také např. o společnosti CESNET a vzniku prvního CSIRT týmu v ČR. Tato pojednání pak doplňuje i komparací zahraničních přístupů a mezinárodní perspektivou s konkrétními příklady praxe, což vnímám zvláště v kontextu kybernetické bezpečnosti jakožto globální problematiky jako velice přínosnou část.

Z mezinárodního pole se pak autorka přesouvá do šesté kapitoly, kde se věnuje komplexně CSIRT týmům a vysvětluje nejen, co CSIRT týmy v našem prostředí jsou a jaké jsou jejich úkoly, ale též počátky jejich působení. Zvláště přínosným je dle mého názoru její rozbor konstituování kyberbezpečnostních týmů (a to zvláště v konexi s poslední kapitolou) a jejich zasažení do systematiky zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti (tedy do kontextu vládního a národního CERT týmu).

Autorka se pak v souladu s lidovým rčením „to nejlepší nakonec“ dostává ke kapitole sedmé, ve které vše dosud řečené ilustruje na detailním rozboru CSIRT-MU, a to včetně organizační struktury či bezpečnostních politik. Co na práci velice oceňuji a rád bych zde vyzdvihнул, bylo autorkou provedené provázání teorie s praxí prostřednictvím analýzy zvládání reálného kyberbezpečnostního incidentu, její práce se statistikami i trefné poznatky (např. zdůraznění, že činnost CSIRT týmů není jen v jejich aktivním

působení, ale také v jejich pasivním „deterrence“ působení; či slabina formulace kyberbezpečnosti v České republice na str. 24).

Je však nutné uznat, že v práci jsou bohužel i místa, kde se autorka svým soustředěním poněkud rozštěpí a snaží se věnovat příliš mnoha věcem najednou. Tento problém, jak jsem již zmiňoval výše, stíhá primárně úvodní část, zvláště pak část od informační bezpečnosti po definování kyberprostoru. Patrný konflikt snahy o vysvětlení všeho s limity bakalářské práce se projevuje již v druhé kapitole, která má jen o trochu přes jednu stránku, a působí jakožto samostatná kapitola poněkud zvláště. Obecně pak může čtenář v úvodní fázi častěji postrádat explicitní provázání s tématem práce. Cíl autorky zde byl patrně určitá definice prostředí, ve kterém bude dále operovat, začala však dle mého až zbytečně zešíroka. Pokoušet se o „úvod do kybernetické bezpečnosti“ je bohužel pro úvodní část bakalářské práce úkolem nereálným, je tudíž nutné se spíše soustředit na to, čím daná část prospěje zbytku práce. Např. přestože je vcelku detailní pojednání o CIA triádě vsutku zajímavé, přínos pro dané téma je spíše malý, protože s ním autorka dále příliš nepracuje. Definování kyberprostoru je pak dle mého názoru v takto zaměřených pracích již zcela přebytečné. Jednak neposkytují dostatečný prostor, aby daná definice byla dostatečná a přínosná, zároveň se jedná o něco, co již bylo provedeno celou řadou dalších autorů a není tak třeba se k tomuto neustále vracet jako k něčemu novému. Navíc se vůbec nejedná o lehkou záležitost, což potvrzuje druhá polovina podkapitoly 3.3, která je o poznání hektičtější než zbytek textu a postrádám tam relevantní citace či argumentaci za závěry autorky. Oproti zbytku textu je tato část „bez chuti, bez zápachu a bez tvaru“, bez provázání se zbytkem práce. Výsledky tohoto nejednoduchého boje s definicí kyberprostoru jsou však možná o poznání patrnější kvůli jinak převládající vysoké kvalitě dalšího textu.

Navzdory těmto mým výtkám je ovšem čtenář nejvíce zklamaný z momentu, kdy přijde konec práce a nezbývá již žádný další text (prameny nepočítáme). Zvláště v oblastech, kde se autorka drží jediné myšlenky, hltá čtenář s chutí každé další slovo, neboť text dobře plyne, je poutavý a samotná „příběhová linie“ je jasně patrná. Autorka v něm navíc zvládá

výjimečně dobře provázat teorii s praxí a vyhnout se obvyklým ostrým rušivým přechodům. Tuto bakalářskou práci tak považuji za velice zdařilou a s čistým svědomím ji mohu doporučit dalším čtenářům se zájmem o dané téma, a to zvláště úplným začátečníkům.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

MELICHAR, V.: AUTORSKOPRÁVNÍ ASPEKTY STREAMINGU

ONDŘEJ WOZNICA⁴⁶

MELICHAR, V.: Autorskoprávní aspekty streamingu. 2022, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 92 s.

ABSTRAKT

Diplomová práce „Autorskoprávní aspekty streamingu“ se zabývá právními otázkami zpřístupňování autorskoprávně chráněných před-mětů prostřednictvím internetové sítě formou streamování. Teoretické části práce se zabývají právem na vytvoření rozmnoženiny a právem na sdělování veřejnosti v kontextu internetu. Následně jsou také před-staveny základní technické aspekty streamingu. V analytických částech práce je pak je analyzováno, jakým způsobem dopadá autorskoprávní regulace na jednotlivé relevantní procesy ke kterým dochází během streamování. Následně je také analyzována autorskoprávní odpověd-nost platform poskytujících autorskoprávně chráněný obsah na in-ternetu, a to i včetně odpovědnosti za obsah vytvářený uživateli a v kontextu a Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Nakonec je analyzováno, jakým způsobem současné praktiky li-cencování děl na internetu ovlivňují povinnosti platform chráněná díla sdílejících a je ukázán konflikt této reality s právem soutěžním.

⁴⁶ Mgr. Ondřej Woznica je doktorandem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy Univerzity. Kontakt: 445915@mail.muni.cz

KLÍČOVÁ SLOVA

Streaming; autorské právo; jednotný digitální trh; autorské právo v informační společnosti; právo na sdělování děl veřejnosti; právo na vytvoření rozmnoženiny; zeměpisné blokování

ABSTRACT

The master thesis "Copyright Aspects of Streaming" deals with the legal issues of making copyrighted subject-matter available via the Internet in the form of streaming. The theoretical parts of the thesis deal with the reproduction right and the right of communication to the public in the context of the Internet. Subsequently, the basic technical aspects of streaming are also presented. The analytical parts of the thesis then analyse how copyright regulation impacts on the various relevant processes that occur during streaming. Subsequently, the copyright liability of platforms providing copyright protected content on the internet is also analysed, including liability for user-generated content in the context of the Directive on Copyright in the Digital Single Market. Finally, it is analysed how current practices of licensing of works on the Internet affect the obligations of platforms sharing protected works and the conflict of this reality with competition law is shown.

KEYWORDS

Streaming; Copyright; Digital Single Market; Copyright in the Information Society; Right of Communication of Works to the Public; Right of Reproduction; Geoblocking

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/e4cb2/>

Autorskoprávní aspekty streamingu" jsou velmi zdařilou diplomovou prací, která se zabývá otázkou mediovaneho zpřístupňování autorských děl veřejnosti, tedy streamování.⁴⁷ Autorovi se v práci daří poskytnout čtenáři

⁴⁷ MELICHAR, Vojtěch. *Autorskoprávní aspekty streamingu*. Brno, 2022. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

velmi kvalitní přehledový text k problematice streamingu (nebo také webcastingu) autorských děl.⁴⁸ Autor se přitom nechrání pouze úzké výseče trhu, nýbrž nabízí výklad pro celou řadu platforem od Netflix až po YouTube.⁴⁹ Stále se jedná o diplomovou práci, která trpí nedostatky typickými pro tento druh kvalifikačních prací, zejm. absence vhodné výzkumné otázky. Pokud však čtenář hledá odrazový můstek do problematiky streamování autorských děl, lze diplomovou práci plně doporučit.

Téma streamování je velmi rozsáhlé a diplomant se proto, vhodně, zaměřil pouze na vybrané autorskoprávní aspekty streamování. Práce tak nenabízí všeobjímající výklad. Čtenář se však může těšit zejm. na detailní perspektivu koncových uživatelů a perspektivu streamovacích platforem.⁵⁰ Okrajovými tématy však jsou také problémy geo-blockingu a licencování, kde je však vhodné konzultovat také další zdroje.⁵¹

Streamování je vysoce aktuálním tématem, neboť tvoří dominantní způsob konzumace autorské tvorby online, jak ostatně dokládá sám autor.⁵² Obecně se však lze odkázat i na mezinárodní prameny, kdy např. Makeen,⁵³ Elkin-Koren a Salzberger⁵⁴ nebo Gervais⁵⁵ také pozorují měnící se tendence na kreativním trhu.

Diplomová práce tak nabízí vhled do tématu, které je vysoce problematické na ucelené pochopení, a to právě s ohledem na vysokou komplexitu z hlediska právního, ale také technologického. Jedná se navíc o globální trh, na který dopadá kombinace evropské a mezinárodní úpravy.

⁴⁸ Ibid, s. 23; MAKEEN, Fouad. Video streaming and the communication to the public right in the United States and European Union. In: *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2020.

⁴⁹ MELICHAR, Vojtěch. *Autorskoprávní aspekty streamingu*, např. s. 52-65.

⁵⁰ Ibidem, kapitoly 3 a 4.

⁵¹ Ibidem, kapitoly 5 a 6.

⁵² Ibidem, s. 17 et seq.

⁵³ MAKEEN, Fouad. Video streaming and the communication to the public right in the United States and European Union. In: *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2020.

⁵⁴ ELKIN-KOREN, Niva; SALZBERGER, Eli. *The Law and Economics of Intellectual Property in the Digital Age*. London, United Kingdom: Taylor & Francis Ltd, 2015.

⁵⁵ GERVAIS, Daniel J. *(Re)structuring Copyright*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2019.

Práce se však s těmito výzvami úspěšně popasovala. Práce navíc zohledňuje nejen právní problematiku, ale také vysvětluje technologické procesy doprovázející streamováním.

Cílem práce bylo popsat některé autorskoprávní aspekty streamingu, a to streamování z pohledu konzumenta přenášeného obsahu, streamování z pohledu sdílejší platformy, problematiku čl. 17 směrnice 2019/790, problematiku geo-blockingu a problematiku licencování v souvislosti se streamováním.⁵⁶ Práce své cíle splňuje, avšak nikoliv perfektně, jak bude dále rozvedeno v závěru tohoto příspěvku.

Teoretické těžiště práce spočívá zejm. ve třetí a čtvrté kapitole, které posuzují streamování z perspektivy platformy a z perspektivy koncových uživatelů. Autor zde podřazuje problémy pod příslušné fragmenty práv autora, tedy právo na vytvoření rozmnoženiny a právo sdělování veřejnosti. Pořízení rozmnoženiny je aktem relevantním zejm. pro koncového uživatele, na jehož zařízení vzniká rozmnoženina díla.⁵⁷ Technické procesy však nejsou tak jednoduché. Diskuzi o technických procesech bufferování, cachingu a ukládání do trvalé paměti je tak nutné považovat za nejzásadnější poznatky pro posouzení role koncového uživatele.⁵⁸

Právo sdělování veřejnosti je, naopak, zásadní pro diskuzi pozice platformy. Zde se práce naopak obrací zejm. k otázce odpovědnosti za neoprávněné sdělování díla veřejnosti, přičemž diplomová práce postupně zkoumá sdělování vlastního katalogu děl, uživatelský obsah (tzv. User Generated Content) a on demand streaming.⁵⁹ Nelze však na tomto místě opomínat také ten aspekt, že část odborné veřejnosti vnímá streaming z pozice broadcastingu.⁶⁰ Lze proto čtenáři doporučit seznámení také s širším okruhem zdrojů.

⁵⁶ MELICHAR, Vojtěch. *Autorskoprávní aspekty streamingu*, s. 23-24.

⁵⁷ *Ibid.*, s. 26-31.

⁵⁸ *Ibid.*, s. 31-44.

⁵⁹ *Ibid.*, s. 52-68.

⁶⁰ MAKEEN, Fouad. Video streaming and the communication to the public right in the United States and European Union. In: *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2020.

Diplomová práce přesto trpí aspekty typickými pro tento druh kvalifikační práce. Zejm. diplomová práce nevhodně formuluje své cíle. Autor si fakticky neklade žádnou konkrétní otázku a pouze nabízí komplexní právní výklad k jednotlivým právním problémům. Práce navíc není pojata jednotně. Zejm. lze poukázat na odlišnou koncepci třetí a čtvrté kapitoly, kdy třetí kapitola představuje rozsáhlý výklad k samotné podstatě práva na vytvoření rozmnoženiny, zatímco čtvrté kapitole dominuje spíše výklad k problematice odpovědnosti za neoprávněné sdělování díla veřejnosti.

Napříč uvedeným nedostatkům však se práce svým teoretickým záze-
mím vyrovnává recenzovaným příspěvkům odborných časopisů. Autor tohoto příspěvku proto pevně doufá, že diplomant do budoucna zvaží publikaci jádra své práce nebo, lépe, naváže na svůj dosavadní výzkum novými příspěvky. V mezičase však čtenář může již formulované závěry konzultovat a dále z nich vycházet.

*Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0
International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).*
